

שמעתא עמיקתא

גליון תר"צ | במדבר | תשפ"ו | קהילת חניכי הישיבות | רמות ב' | ירושלים תובכ"א

הלכות מצויות לשבועות

עם דיני עירוב תבשילין

ערב שבועות

אמירת התהנון

מר"ח סיון אין אומרים תחנון. [רמ"א (סי' תצד סעי' ג)]. כי מיד בשני בסיון אמר להם משה לקדשם לתורה, ואח"כ מתחילים ג' ימי הגבלה. [מ"ב (סי' ק)].

תענית בימים אלו

אין מתענים בימים אלו. [מ"ב (סי' ק)]. ואין להתענות תענית חלום בשבועות. [ע"י בכה"ח (סי' תרד אות לח) שהביא מח' בזה והכריע דשב ואל תעשה עדיף ואין להתענות].

שמיחת עשבים בבה"כ ובבתים

יש נוהגים לטווח עשבים בבית הכנסת ובבתים, זכר לשמחת מותן תורה. [רמ"א (שם סעי' ג)]. והערה"ש (אות ו) כתי' שבדורות שלפנינו ביטלו האילנות והעשבים מטעמים שידעו הגדולים שבדור. וע"י בסמור].

להעמיד אילנות בבה"כ ובבתים

יש נוהגים להעמיד אילנות בבה"כ ובבתים כדי שיזכרו שבעצרת נידונין על פירות האילן ויתפללו עליהם. [מ"א (שם סי' ה) הביא המ"ב (סי' ק)]. וי"א שאסור לעשות כן כי עכשיו הוא חוק העמים להעמיד אילנות בחג שלהם. [ח"י"א (דעת תורה סי' תצד) שכת' דאין לחוש לזה. והערה"ש נקט הגאון (ניו"ד ח"ד סי' יא אות ה) דחה דברי המהר"ש (דעת תורה סי' תצד) שכת' דאין לחוש לזה. והערה"ש (אות ו) כתי' שבדורות שלפנינו ביטלו האילנות והעשבים מטעמים שידעו הגדולים שבדור. וכן נהגו החזו"א והגרי"ק זצ"ל (ארחות רבנו ח"ב ע"מ צט)].

שמיחתם ביו"ט (למקילים לעיל)

אפשר לטווח אפילו ביו"ט, אף אם אינם ראויים למאכל בהמה, שממדת שחשב עליהן מבעוד יום אין בהם משום מוקצה, ובפרט אם הם עשבים המרחיין. אכן אם חל שבועות ביום א' אין לטווחן בשבת, כיון שכונתו לצורך יו"ט ואין שבת מכין ליו"ט, אלא ישטחם ביום טוב עצמו או בערב שבת. [מ"ב (סי' ק)].

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. [שלי"ה (מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז סי' א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א)]. וי"א שבשעת הצורך שקשה להמתין עד צה"כ, אפשר לסמוך על המקילים לקדש אף לפני כן.

[אור לציון (חי'ג פי"ח אות ד)].

זמן תפלת מעריב

יש אומרים שיש להמתין אף מלהתפלל ערבית עד הלילה. [ט"ז (רס"י תצד) ומ"ב (שם סי' א). וע"י בשלי"ה (שם), בסדור היע"ב ובהנ"ל שלמה (סי' לה)]. וי"א שבשעת הצורך שקשה להמתין עד צה"כ, אפשר לסמוך על המקילים להתפלל אף לפני כן. [אור לציון (חי'ג פי"ח אות ד). וכה"ח (אות א) כתי' להקל אם אי"א לו לאחר התפלה].

נשים בקידוש מבעוד יום

אע"פ שנשים פטורות מספירת העומר, מ"מ עליהן להמתין ע"פ מלקדש על היין עד צאת הכוכבים. [להורות נתן (חי"ז סי' א), עיי"ש הטעם].

הדלקת נרות מבעוד יום

ניתן להדליק נרות יו"ט מבעוד יום וא"צ להמתין עד הלילה (כשערב חג אינו חל בשבת). [הגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש שבועות פי"ב אות ב) ובהגה (שם)].

תוספת יו"ט

יש לקבל תוספת יו"ט כשאר יו"ט. [ס' תמימת הפוסקים. דלא כהבנין שלמה (סי' לה) הסובר שאין תוספת בשבועות, עיי"ש]. ואין מחסר מהתמימות בקבלה זו, כיון שעדיין נקרא אותו זמן יום המ"ט של הספירה, אלא שאסור אז לעשות מלאכה. [הגר"ק זצ"ל (חוט שני ח"ד ע"מ שח)].

ליל שבועות

ללמוד תורה כל הלילה

נהגו רוב הלומדים להיות נעורים בליל שבועות ועוסקים בתורה. [זוהר (בראשית ח, א ויקרא צו, ב) הביא המ"א (רס"י תצד)].

אמירת התיקון

יש אומרים שבלילה יש לומר התיקון של ליל שבועות. [דרך החיים (דיני חג השבועות אות ב) ופמ"ג (א"א רס"י תצד). וכן נקט הכה"ח (שם אותיות ו-ט) ע"פ האר"ז]. וי"א שאף מי שחשקה נפשו בלימוד תורה שבעל פה יש לו לומר תחילה התיקון (ובחוריי ישיבה הלומדים בישיבה יעשו כחוראת רבותיים). [אור לציון (חי"ג פי"ח אות יא)]. אולם י"א שהלומדים בהבנה ובעומק, לימוד זה עדיף ממירתם התיקון. [הגר"פ פורק זצ"ל (מקראי קודש פסח חי"ג סי' לד). וע"י בר פללים (חי"א סוד ישרים סי' ט) ובה"ח (סי' תצד אות ח) דנשים לא נוהגות לומר התיקון].

ברכה על השתיה במשך הלילה

הקובע ללמוד תורה וכדו' ומפעם לפעם שותה קפה וכדו', ומתחילה היה בדתו לשתות עוד, יכוון מתחילה שהברכה תחול על כל מה שיביאו לו ופוסט בזה כל מה שישתה אח"כ אפי' אחריו זמן מרובה (כ"ז שלא הסיח דעתו מלשנות או שינה מקומו). [הגר"ש זצ"ל (והא' התורה פי"ה ע"מ 53)]. וע"י באו"צ (פי"ב אות יז) ובמח"י (חי"ה סי' קב)]. ומ"מ אם שתה כשעור המחייב ברכה אחרונה (רביעית בכדי שתיית רביעית) ומשער שישתה עוד רק כעבור חצי שעה ומעלה או אחר שיצמא, יש לו לברך ברכה אחרונה מיד על הכוס הראשונה, וכשישתה שוב יברך ברכה ראשונה. [ע"י בשו"ע (סי' קפד סעי' ה), במ"ב (שם) ובמח"י (שם)].

נטילת ידיים בשגועי עמוד השחר

כשיארו היים (עלות השחר), יש ליתול ידיים להעביר רוח רעה השורה עליהם. [ולענין הברכה עיין להלן]. [שו"ע (סי' ד סעי' יד)]. ומ"מ א"צ להפסיק הלימוד וליתול ידיים מיד. [החזו"א (דעת נוטה הגה 316) והגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש שבועות פי"ב אות ד)]. וכמו"כ מותר ללכת יותר מדי' אמות, וא"צ לדקדק שלא לגעת בעינים וכדו'. [הגרשו"א זצ"ל (שם)].

משיעורי

הרה"ג הרב יוחנן בורגר שליט"א

מו"ק וראש כולל הוראה רמות

ברכת נטילת ידיים

הנעור כל הלילה לא יברך על נט"י בבוקר, רק אחר שעשה צרכיו או הטיל מים ושפף, שאז לכו"ע יתחייב לברך ויברך ענט"י ואשר יצר. [מ"ב (סי' ד סי' ק ל סי' תצד סי' א)]. אמנם נגיעה במקומות המכוסים שבגופו בלבד לא מועילה. [הגרשו"א זצ"ל (אש"י ישראל פי"ב הגה טט)]. ובני ספרד (שהיו נעורים כל הלילה) נוהגים שלא לברך ברכה זו בכל אופן.

ברכת הציצית

יש אומרים שאע"פ שהיה לבוש ציצית כל הלילה צריך לברך עליה בבוקר. [שו"ע (סי' ח סעי' טו)]. ויש חולקים. [מ"א (אות א)]. ולמעשה לא יברך. ואם מתעטף בטלית גדול יכוון לפטרו בברכתו. [מ"ב (סי' ח סי' ק מב סי' תצד סי' א)].

ברכת אלוני נשמה והמעביר שינה

י"א שאין לברך ברכת אלקי נשמה והמעביר שינה אם היה ניעור כל הלילה. [נ"א (סי' מו אות יב)]. ויש מפקקים בזה. [פמ"ג (שם א"א סי' ב)]. ולמעשה לא יברך, אבל ישתדל לשמוע שתי ברכות אלו מאחר ויכוין לצאת. [מ"ב (סי' מו סי' ק כד סי' תצד סי' א)]. ואם ישן בלילה (אפי' בארעי) ששים נשמיין (חצי שעה) לכו"ע יש לו לברך אותם. [מ"ב (שם). ובשע"ת (שם) כתי' שיש להביא את עצמו לדי שינה כל שהוא. ובא"ר (סי' ד אות ח) מבואר דאף ללא שינת קבע יש משום הפקדת פקדונו ביד הקב"ה. וע"י בבחי"ל (על סעי' טו ד"ה דוד) שהביא מח' כמה הוא שיתין נישמיין (ג' שעות, חצי שעה או מעט יותר מג' מינוט). ולמעשה ע"י בקצה"ש (סי' ב אות י) שנקט שהוא חצי שעה. וכן דעת הגר"ח זצ"ל (דעת נוטה ע"מ קכד)].

ברכות התורה

י"א שאף אם לומד בלילה, הלילה הולך אחר היום שעבר וא"צ לחזור ולברך כל זמן שלא ישן. [מ"א (סי' מו סי' ק) בדעת השו"ע (סי' מו סעי' ב)]. וי"א שצריך לברך ברכה"ת אף אם לא ישן. [מ"א (רס"י תצד ד"ה ועיין, וסי' מו סי' ק)]. ולמעשה ישמע מאחר שישן בלילה, ואם אין אחר לא יברך דסקפ ברכות להקל. [מ"ב (סי' מו סי' ק ח). ומבואר דאם ליכא אחר אינו מברך, דלא כהמהר"ש שיק (אור"ח סס"י א) שנקט שבכה"ג יברך לעצמו. אולם מציינו סוברים כדבריו, ע"י ערוה"ש (סי' מו אות כג), כה"ח (אות כז) ואורחות רבינו (שם) בשם החזו"א]. ומנהג בני ספרד לברכס בעצמם.

זמן ברכת התורה (לדעת שצריך לרך)

יש להקפיד לצאת ידי"ח הברכות אחר עמוד השחר. [נדלעת הגר"ש זצ"ל (האלף לך שלמה סי' לג) והכה"ח (אות כט) אם יברך לפני כן לא יד"ח. וע"י בבצל החכמה (חי"ה סי' קסח) שכת' שבדיעבד אם טעה וברך, לא יחזור ויברך, אבל טוב שישמע ברכה"ת מאחר או שיכוון לפטור עצמו בברכת אהבה רבה ולימד על אתר].

לכוון בברכת התורה בערב שבועות שתפטור רק עד סוף הלילה

אם מכוון להדיא בשעת ברכות התורה בערב שבועות להגביל חלות ברכתו עד למחרת, יש אומרים שמועיל ויוצא ידי ספק. [מ"א (סי' תרלט סי' יז)]. וע"י באורחות רבינו (חי"א ע"מ מז) בשם הגרי"ק זצ"ל דמהני להגביל חלות הברכה עד שהולך לישון. וכן הוא בלוח אר"י לגר"מ"ט (הושענא רבה) בשם האד"ת].

ויש חולקים. [ח"י"א (נשי"א כ"ל ט אות ג) והגר"ש זצ"ל (שבות יצחק חי"ח ע"מ רטג)]. ולמעשה אם אין אחר שיוציאנו ידי"ח אם הגביל ברכתו במפורש, יכול לסמוך לברך בעצמו. [מנח"ש (חי"א סי' יח אות ח-ט). ומשנה הלכות (חי"ו סי' יד). וע"י בשמעתא עמיקתא גליון ס'].

ישן שינת קבע ביום שלפניו

אם ישן שינת קבע (חצי שעה) ביום הקודם, י"א שיכול לברך בבוקר. [רע"א המובא במ"ב (שם)]. וע"י בלוח אר"י לגר"מ"ט (הושענא רבה) בשם האד"ת דשינת קבע היינו שיתין נישמיין. ועינין לעיל שהוא חצי שעה]. ויש חולקים. [חזו"א (מעשה איש ע"מ ו תשובות והנהגות חי"ה סי' ק)].

ישן שינת קבע בלילה

אם ישן שינת קבע על מיטתו בלילה, אם נמשכה שנתו חצי שעה, מברך בקומו ברכות התורה. ואף הישן בבגדיו אם נשכב על דעת לישון כמה שעות, יברך בקומו, אפילו ניעור קודם חצות הלילה. [הגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש תפלה פי"ו אות א)]. וע"י במ"ב (סי' מו סי' ק) שהמתנמנם במיושב על אצילי דיו אפילו בלילה אינו חשיב שינת קבע].

ללמוד עד שיגיע מוי שיוציאנו ידי הובה

אם הגיע עמוד השחר א"צ להפסיק מלימודו עד שיגיע אחר שיוציאו, כיון שאין בידו לברך עתה משום חספק. [חזו"א (דינים והנהגות פי"א אות יב), מנח"ש (סי' יח אות ח) וקובץ תשובות (חי"א סי' ט ד"ה אולם צ"ל). אולם בא"א מבוטשאטש (סי' מו) אינו מיקל בזה אלא בפס' דרך תחנונים. ודעת הכה"ח (סי' תצד אות יב) להחמיר לגמרי. וכן הוא בשבט הלוי (חי"י סי' עז אות ב). וע"י בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ד].

רוצה ללכת לישון קודם תפילת שחרית

מי שהיה ער בלילה ורוצנו ללכת לישון אחר עלות השחר על מנת שיוכל להתפלל בכוונה, אף אם אין לו שומר רשאי ללכת לישון. שאם לא נתייר ללומדים ללכת לישון הרי רובם של המתפללים לא יתפללו כהוגן, וכיון שהוא צבור שצריך להתאסף שנית, אין לחוש לספק קטן שאולי יאחרו מחמת השינה. [שבט הלוי (חי"י סי' מט)]. ומ"מ אם אפשר עדיף שימנה שומר שיוזכרו להתפלל. [ולענין פרישות, ע"י במ"ב (סי' תצד סי' א) שכת' שכוון לזוהר ע"פ קבלה אם לא

בליל טבילה. ואם לא קיים מצות פי"ר, ע"י בבחי"ל (סי' רמ על סעי' א ד"ה מליל) בשם הישועות יעקב, שיש מקום להקל בזה (וציון לדבריו במ"ב סי' תצד סי' א). וע"י עוד במ"ב (סי' רמ סי' ק) שכת' דאלו שיצרם מתגבר עליהם, מצוה לקיים המצוה. וע"י בנן איש חי (שנה ב פ"ר וירא אות כג) שאף בליל יו"ט שני דשבוועות יש להחמיר בזה. וכן נקט הכה"ח (אות ח). אולם המ"א (סי' רמ סי' ק ג), הערה"ש (אות ו) והמ"ב (סי' ק) כתי' להקפיד בליל ראשון בלבד].

דיני התפילות

סדר התפלה

סדר התפלה של שבועות כמו ביו"ט של פסח, אלא שאומרים: את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו. וביום גומרים ההלל. [שו"ע (סי' תצד סעי' א)]. וי"א שיר היחוד ושיר הכבוד בהשכמה. [לוח אר"י לגר"מ"ט].

מגילת רות

קוראים מגילת רות. [רמ"א (סי' תצ סעי' ט)]. ובחזו"ל נוהגים לקרותה ביו"ט שני. [ע"י בפמ"ג (שם) א"א סס"י ח סי' תצ מ"ז סי' ק א)]. ובני ספרד אינם נוהגים לקרותה. [נתיבי ע"מ (סי' תצ אות ט)].

ברכה על המגילה

יש שהגוהו שלא לברך על קריאת המגילה. [רמ"א (סי' תצ סעי' ט)]. ויש נוהגים לברך על המגילה ככתובה בקלף כדון. [עיי במייב (שם ס"ק ט)]. וי"א שאף שהנהגים לברך על הקריאה מיי"מ אין שמברכים עליה ברכת שהחיינו. [תשובות מהנהגות (ח"א סי' סכג) בשם ספר פאר עץ חיים]. ויש אומרים שמברכים עליה שהחיינו אם המגילה כתובה כדון (וכן הוא בשאר מגילות חוץ מאיכה). [הגר"א נמשעה רב אות קעה]. וכן הגוהו אצל החזו"א, עיי באחרות רבנו (ח"ב אות ק"ב)].

קריאת התורה

מוציאים שני ספרים, וקורין בראשון חמשה קרואים, מבחדש השלישי עד סוף הסדר. [שו"ע (סי' תצד סעי' א)]. וקורים הדברות בטעם העליון. [מייב (סי' ק)]. ויש נוהגים לעמוד בשעת אמירת יי הדברות. ודעת הגרשוז"א צ"ל (הליכיש תפלה פי"ב הגה ל) והאג"מ (ארו"ח ח"ד סי' כב) שאע"פ שיש סוברים שיש למנוע מנהג זה מיי"מ מותר לנהוג כן. ומי שאינו נוהג לעמוד ונמצא במקום שנוהגים לעמוד אל ישנה ממנהג המקום. **אקדמות**

המנהג לומר אקדמות, ויש לאומרם קודם שמתחיל הכהן לברך על התורה, וכן המנהג בכמה קהלות. [מייב (סי' ב)]. ועיי"ש שאכן יציב פתגם שאומרים ביום ב' בעת קריאת הפטרה התפטר באינו מקומות לאמרו אחר פסוק ראשון של הפטרה. [ואם טעה בהנהגה וזכר בירך על התורה יאמרו האקדמות קודם קריאת הלוי (ואם גם בירך הלוי יאמרו לפני א' משאר העולים)]. [הגרשוז"א צ"ל מבקש תורה גליון נב עמ' א)].

הקריאה ביו"ט שני (בחז"ל)

ביום השני קוראים בפי"ח בהכור עד סוף הסידרא. [שו"ע (סי' תצד סעי' ב)]. ואם חל בשבת כיוון שצריך שיעלו ז' קרואים, מתחילין עשר תעשר. [מייב (סי' ה)]. והמפטר קורא כמו אתמול ומפטר בחבוק מן וה' בהיכל קדשו עד למנצח בניגוניו. [שו"ע (שם)].

יזכור ואב הרהמים

מנהג בני אשכנז, להזכיר נשמות קרוביהם שהלכו לעולמם ולנדור צדקה לעיי"ג בשלשת הרגלים באמירת "יזכור". ובחז"ל עושין כן ביו"ט שני. [מייב (שם ס"ק יז)]. ועיי"ש שכת' שבכל מקום שקורין על הכור מוכיחין נשמות, שיש בו מתנת ד' נודרים צדקה. [ואומרים אב הרחמים ביו"ט של שבועות. [מייב (שם)].

י-ה קלי וגואלי

באר"י (שואמרים יזכור) אין אומרים הפיוט י-ה קלי וגואלי בשבועות. ובחז"ל אומרים אותו ביו"ט ראשון (כי לא אומרים בו יזכור). [ליקוטי מהר"ח (ח"ג עמ' כה ומח)].

אמירת פרקים

יש נוהגים לומר "פרקים", וכשחל שבועות ביום שיש - שבת אין אומרים אותם, וכשחל שבועות במוצ"ש אומרים פרקים במנחה בשבת. [מייב (סי' יז)].

עירוב תבשילין

יו"ט שחל בערב שבת, אין אופין בו, אין מבשלין בו ואין מכינים בו כל מאכל לצורך שבת. ומיי"מ מוחל על כל א' לערב דהיינו שמכין תבשיל (כזית) ופת (לדעת הרמ"א כביצה) ערב ביו"ט וסומך עליו שיהא בהכנה זו משום תבשיל להכנתו לצורך שבת, ולא יזהר להניח לאפות ולהכין כל מאכל ביו"ט לצורך השבת, ותבשיל זה שהוא סומך עליו נקרא עירוב תבשילין. [עיי בשו"ע (סי' תקכו סעי' א-ג)]. ובדיעבד אם הכין רק תבשיל סומך עליו. [שו"ע (סעי' ב)]. ונוהגים להכין ביצה. [ערוה"ש (אות ג) משום שהביצה אינה מתקלקלת. ועיי במבית לוי (ח"א עמ' נב)].

תבשיל המויעל (אטריות, מלפפון המוין וכדו')

תבשיל זה מויעל דוקא אם מלפפין בו את הפת (אבל אטריות וכדו' לא מהני), ומועיל בין אם הוא מבושל, צלוי, או כבוש (כגון מלפפון חמוץ), אבל מלוח (כגון דג הערינג'י) לא מויעל, ובשעת הדחק שאין לו דבר אחר לערב עליו המיקל לערב במלוח אין מוחים בידו, ומיי"מ באופן זה לא יברך על העירוב. [שו"ע (סעי' ה), מייב (שעה"צ אותיות כד - כה) ומהר"ש (דעת תורה שם על סעי' ח)]. ועיי בשמעתא עמיקתא גליון תקס"ג.

תבשיל שהתבשל בכיריים אינדוקציה

תבשיל מבושל בכיריים אינדוקציה או במיקרוגל וכדו', אע"פ שלענין דינים מסוימים אינו בכלל תבשיל [עיי בזה בשמעתא עמיקתא גליון תקנ"ז], מיי"מ לענין עי"ת כיוון שיש כאן תבשיל שמלפפין בו הפת מערבין עליו. [עיי בתהבזה מאתבא (ח"ב על סי' תקכו ד"ה ועוד אגו) שהוכיח דלענין עי"ת הדבר תלוי ביי"ש בישולי ולא בשם מלאכה. והארכנו בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון תקס"ג. ועיי"ש בענין תבשיל שהתבשל בכלי שני ובענין בישול אחר אפיה או להפוך לענין עי"ת].

לבשל תבשיל מיוחד לצורך העירוב

מצוה מן המובחר לעשות תבשיל מיוחד לשם עירוב, אבל אין זה מעלב. [בה"ל (ד"ה דעשים)].

עבור כמה ימים טובים

אם הניח העירוב על דעת לסמוך עליו כל זמן שיהיה קיים (כגון מעושן שמתקיים ימים הרבה), לכתחלה לא יסמוך עליו ליי"ט אחר, אבל דיעבד יכול לסמוך עליו. [שו"ע (שם סעי' ד)].

לערב סמוך ליו"ט

י"א שמצותו להניחו דוקא ערב אותו יו"ט שבה להתיר לבשל בו ואפילו אם הניח ב' או ג' ימים מקודם לא מהני ולכתחלה צריך להחמיר כדעה זו ובדיעבד סומכין על המקלין. [שו"ע (שם סעי' ד)] ומייב (סי' מז)].

הלך לבית הכנסת וזכר שלא עירב עירוב תבשילין

בא להתפלל מנחה וזכר שלא עשה עירוב תבשילין, ואם יחזור לביתו יאחר זמן מנחה, יתפלל מנחה, ולענין העירוב יתן ביו"ט קמחו ותבשילו לאחרים שעירבו במתנה והם אופין ומבשלים ונותנים לו. [מייב (סי' ד)]. ועיי"ש בשו"ע (סעי' כ) שאם אין שם אחרים שעירבו מותר לאפות בצמצום פת א' ולבשל קדרה א' ולהדליק נר א'. וכמו כן אם יש לו פת ותבשיל בביתו, יכול לערב בעודו בבית הכנסת על סמך אותו הפת והתבשיל, אך לא יברך על עירוב זה. [הגרשוז"א צ"ל (מאור השבת ח"ב מכתב לב את ד) והשבט הלוי (ח"ט סי' קכט אות א)]. ועיי במנחת יצחק (ח"י סי' לח)].

קיבל יום טוב וזכר שלא עירב עירוב תבשילין

אם קיבל עליו יו"ט באמירת ברכו שוב אין יכול לערב, אבל קבלת עצמו אף שקיבל בפירוש י"ל שאינה מויעלת לענין זה, ויכול לערב אם עוד לא חשכה. ובשעת הדחק אף אחר ברכו כ"ל זמן שלא התפללו הציבור מעריב יוכל לערב אם לא חשכה עדיין. [מייב (סי' תקכו ססי' ד)].

לערב בבין השמשות

לכתחלה יש לערב לפני השקיעה, ואם שכח יכול לערב אף בבין השמשות בברכה. [עיי בה"ל (סי' רסא ד"ה עירובי חצרות) וכן נקט הדברי מליכאל (ח"א סי' ז)]. ועיי בזה בשמעתא עמיקתא גליון תקנ"ז].

נזכר ביום טוב ראשון של גלויות שלא עירב

אם נזכר ביום טוב ראשון של גלויות שלא עירב, יכול לערב בתנאי - אם היום קודש אינני צריך לערב, ואם היום חול, בעירוב זה יהא שרי לן לאפויי ולבשולי וכו'. ולמחר אין צריך לומר כלום. [שו"ע (סי' תקכו סעי' כב)]. ומכל מקום לא יברך. [עיי מייב (שם ס"ק עד)].

נזכר ביום טוב ראשון של ראש השנה שלא עירב

אם נזכר ביום טוב ראשון של ראש השנה שלא עירב, אינו יכול לערב על ידי תנאי. [שו"ע (סי' תקכו סעי' כב)]. ומכל מקום יכול לסמוך על עירובו של גדול העיר כמבואר להלן.

כל צרכיו מוכנים קודם יום טוב

מצוה על כל אחד לערב. [שו"ע (סי' תקכו סעי' ז)]. ומיי"מ אין זה מצוה ממש, ועיי"כ מי שהכין כל צרכי בישולו קודם יום טוב וגם יש לו נר דלוק אינו מצווה לערב. נאג"מ (ארו"ח ח"ה סי' כ אות כז) והגרשוז"א צ"ל (ששי"כ פי"ב הגה נה). ולפיי"ז אפשר דאין ענין להתחייב בעי"ת כי אינו אלא מתיר בלבד, והרי לא מצינו בפוסקים שחייבים למנוע מלהכין צרכי שבת בערב יו"ט עיי"מ להתחייב בעי"ת. ועוד נפיי"מ שי בזה דאם הוי מתיר יו"ט דאין כאן משום מצוה בו יותר מבעל"ח. וכ"ז דלא ככה"ח (אות ק"ג) והמנע"מ וזמנים (ח"ז סי' קכב), עיי"ש. ועיי בקובץ זכרון שבתי (סי' ח) בשם הגר"א וייס שליט"א. ועיי עוד בשמעתא עמיקתא גליון תקי"ז שהארכנו בזה].

יתכן שיהיה לו צורך לבשל ביו"ט לצורך שבת

אם יתכן שיהיה לו צורך לבשל ביו"ט לצורך שבת, אף שאינו בודאי, מערב בברכה. וכן משמע מהבה"ש (על ד"ה ומוצוה על כל גדול). וכן נקטו הגרשוז"א צ"ל (אשרי האיש פיו אות א) והגר"מ צ"ל (חוט שני יו"ט פכ"א אות א). ועיי בזה בשמעתא עמיקתא גליון תקי"ז].

נאבד העירוב

אם אכל העירוב או שאבד קודם שבישל לצורך שבת שוב לא יבשל עליו, ואם שייר ממנו כזית סומך עליו לשבת. [שו"ע (סעי' ט)]. וכתי מה"ב דהיינו שנאבד התבשיל, אבל אם נאבד הפת לית לן בה].

לערב עבור אחרים

ניתן לערב עבור אחרים עיי שמזכה להם מהעירוב עיי"י אחר (שאינו מבני ביתו). [שו"ע (סעי' ז - ח)]. ומצוה על כל גדול העיר לערב על כל בני עירו, כדי שיסמוך עליו מי ששכח או נאנס או שהניח עירוב ואבד (והוא הדין עם הארץ שאינו יודע לערב. [שו"ע (שם)].

לפרט עבור מי מערב

המערב על אחרים אי"צ לפרט אלא מניח בכלל על כל בני העיר, וכל מי שהוא בתחום העיר יוצא בו. [שו"ע (סעי' ח)]. ומי שהוא חוץ לתחום אינו יוצא בו, אפיי הניח עי"ת ויכול לבא לכאן, אא"כ התנה עליו המניח בהדיא שאז מויעל אם עירב עירוב תחומין. [רמ"א ומייב (סי' ט)].

לסמוך על העירוב של גדול העיר

מי ששכח או נאנס ולא הניח עירוב תבשילין סומך על העירוב של גדול העיר הנמצא שם. [שו"ע (סי' תקכו סעי' ז)]. אלא שאם שכח שני ימים טובים ברצף נחשב פושע, ועל כן בפעם השניה אינו רשאי לסמוך על עירוב גדול העיר. [שם].

הובת שאר בני הבית בעירוב תבשילין

אשתו ובני ביתו של אדם, כיוון שעירוב בעל הבית הם נטפלין לו ומותרין לבשל אף על פי שלא עירבו לעצמן כלל וגם הוא לא זיכה להם על ידי אחר. [שו"ע (סעי' ז), מייב (סי' נה) וכה"ח (אות ט)]. ואף אם לא נמצאים בביתם אלא בבית חולים, בבית החלמה וכדו', תוך התחום (או שעשו עירוב תחומים) יוצאים יד"ח בעי"ת שבע"ה. והדין כן אף אם אין בידם להגיע לעירוב מחמת חולי וכדו'. [ומי יוצא מהמ"א (סי' יא) בשם מהרש"ל. ועיי בשמעתא עמיקתא גליון תי"ל].

יצא הדין לתחום (נאלין ללכת לבתי"א מחוץ לתחום וכדו')

אם הניח עירוב ונאלץ ביו"ט לצאת מחוץ לתחום מחמת אונס כגון לידה, יכול לסמוך על העירוב שהניח בביתו. [הגרשוז"א צ"ל (אשרי האיש פיו אות ז)]. ועיי בשמעתא עמיקתא גליון תי"ל].

מכוון שלא לצאת בעירוב של בעל הבית

לאחר שהניח בעל הבית עירוב, אין אחד מבני הבית יכול להניח ערוב לעצמו ולברך עליו, ואפילו קודם שבעה"ב הניח הערוב אם יאמר אחד מבני הבית או אשתו שרוצה להניח עירוב תבשילין לעצמו וגם בפירוש יאמר שאינו רוצה לצאת בעירובו של בעה"ב שיעשה, הרי זה שלא כדון, ואפשר דהוי ברכה שאינה צריכה דדינא הוא שכל הסמוכים על שולחן בעה"ב נפטרים בעירובו. [מנח"ש (תני' סי' נח אות א)].

הובת האורחים המתארחים בבית הבעל הבית

אורח כגון בן נשוי המתארח אצל אביו, חמיו וכדומה, רוצנו לעשות מלאכות לצורך שבת. יש אומרים שנטפל לבעל הבית ואינו צריך לערב לעצמו, ויש אומרים שצריך לערב. [עיי בזה בה"ל (ד"ה מל), במשנה הלכות (ח"ז סי' עד), במנח"י (ח"ז סי' לו וח"ט סי' נד) ועוד]. והמנהג כדעה הראשונה. [א"א מבוסטאטש (שם) ובעל האג"מ (קונטרס הלי עירוב תבשילין - באדנער עמ' לד)]. והרוצה לצאת מהספק עליו להשתתף בעירוב של בעל הבית על ידי שיגביהו ויזכר בעירוב קודם הנחתו, ובעל הבית יניח את העירוב ויברך עליו. [הגר"מ צ"ל (חוט שני יו"ט פכ"א סי' ח)]. ומיי"מ אם אוכל אצל אחרים וחוזרים לביתם לערב לעצמם בברכה לכל הדעות. [משנה

הלכות (ח"ז סי' עד), ועיי משי"כ בזה בשמעתא עמיקתא גליון תי"ל].

לצורך הולקת נרות שבת

עירוב תבשילין מתיר גם הדלקת נרות שבת. ומכל מקום מי שאינו חושב לעשות כל מלאכת בישול וכדומה לצורך שבת, אלא שצריך להדליק נרות שבת ביום טוב, עירב עירוב תבשילין ללא ברכה. [כה"ח (סי' תקכו אות ק"ג) וששי"כ (פמ"ד אות יב)]. שכח או נאנס ולא עירב מערב סי' טוב, לא ידליק אלא נר אחד בלבד מנרות השבת. [שו"ע (סי' תקכו סעי' יט)]. ומייב (סי' ק) נה). ועיי בה"ח (אות ק"ב) שאם מצטער ולא יכול ללמוד לאור נר אחד בלבד, או במקום עונג שבת, יש לסמוך על המתירים ולהדליק נרות כמנהגו בכל שבת]. אלא שאם נמצא במקום שרב עירב עבור כל בני העיר מודליק כמנהגו. [כמבואר לעיל. ויש לדעת שמו"ר להסיר ביום טוב שאריות שעוה שנטפו לתוך הפפוט המעכבות הנחת נר אחר בפפוט. וכן מותר להסיר דיסקית המונחת בתוך כוסית וזכוכית המעכב הנחת נר אחר. (כן

דעת הגרשוז"א צ"ל והגרשוז"א צ"ל, הובאו דבריהם באחרות שבת (פיי"ט אות רח)].

לצורך הכנת שאון בהם מלאכה (מיו"ט לשבת)

נחלקו הפוסקים האם מותר לעשות מיו"ט לשבת פעולה שאינה בכלל מלאכה, ללא עירוב תבשילין. [עיי מייב סי' שייב (סי' יז) שהביא מחי' בזה (ושם מייירי לענין לקפל טליתו אף שאין דעתו ללבוש בו ביום)]. אולם עיי"ש (שעה"צ אות כג) לבני העצת המיסות מיו"ט לשבת שסתם כהרע"א המיקל בזה. ומבואר שהעיקר כהמקילין. ועיי עוד במייב סי' תרס"ז (סי' ז)]. ויש סוברים שאף עיי עירוב תבשילין אין יתירות פתולא אלו, אא"כ הם לצורך הסעודה כמבואר בסמוך. [עיי במייב בסי' תרס"ז (סי' ט) שכת' בבואר הרמ"א שעירוב תבשילין מתיר רק תיקון הסעודה, אבל לא שאר תיקונים. וכן הוא בגר"ז (תקן אות ג) אולם המייב בסי' שייב (סי' יז) נקט בפשיטות שהעירוב מויעל אף כהכ"ה. וכבר עוד בהבט הלוי (ח"ג סי' סח)]. ולמעשה נראה שאם לא עירב יש להחמיר, אם לא בשעת הדחק. ואם עירב, יש להתיר הכנות אלו מיו"ט לשבת. [עיי בזה בשמעתא עמיקתא גליון תלי"א].

להדיח כלים ביום טוב לצורך שבת

מי שעירב ערב יו"ט, רשאי להדיח כלים טובים לצורך שבת, שעירוב תבשילין מויעל אף לזה כי הוא בכלל צרכי הסעודה. [גר"ז (סי' תקן אות ג) ושבט הלוי (ח"ד סי' נא אות ב)].

עירובי הצירות ותחומין

יו"ט שחל להיות בער"ש, אין מערבין לא עירובי חצרות ולא עירובי תחומין. [שו"ע (סי' תקכח סעי' ב)]. והדין כן אפילו אם הניח ערוב תבשילין. [רמ"א (שם)]. וביאר המ"א (סי' ב) עיי"ה הרי"ן כי עירוב תבשילין אינו מתיר אלא צרכי סעודה. וכן הביא המייב (שם)].